C/2024/4052

12.7.2024.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Demokrātijas aizsardzība pret dezinformāciju

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2024/4052)

Ziņotāji: **John COMER**

Carlos Manuel TRINDADE

Padomnieki	Frank ALLEN (COMER kgam) Paulo PENA (TRINDADE kgam)
Pilnsapulces lēmums	13.12.2023
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Atbildīgā specializētā nodaļa	Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	4.4.2024
Pieņemts plenārsesijā	24.4.2024
Plenārsesija Nr.	587
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	161/0/2

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Šajā atzinumā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) pauž bažas par dezinformācijas kampaņu tvērumu un izplatību visā Eiropas Savienībā pirms 2024. gada vēlēšanām. Šis atzinums ir turpinājums iepriekšējiem atzinumiem par Rīcības plānu dezinformācijas apkarošanai [1] [2];

1.2. aicina Eiropas iestādes steidzami apsvērt faktorus, kas joprojām ļauj dezinformācijai un maldinošai informācijai apdraudēt publiskās runas brīvību un rosināt polarizētas debates, kurās naids dominē pār faktos balstītu informāciju;

1.3. ierosina Eiropas Komisijai, Padomei un visām dalībvalstīm iesaistīties daudzfaktoru stratēģijā, kas pastiprina visus iepriekšējos dezinformācijas apkarošanas pasākumus, uzlabojot noteikumus, lai novērstu digitālo platformu izmantošanu organizētām viltus identitātēm; ļaujot iedzīvotājiem izvēlēties, kā viņi izmanto sociālos medijus un digitālās platformas bez pašreizējā "uzraudzības kapitālisma" [3] metožu monopola; un kopīgi rīkoties, lai nodrošinātu kvalitāti un plurālismu, kas vajadzīga žurnālistikā, lai tā būtu avangardā, aizsargājot pret dezinformāciju;

1.4. ņemot vērā, ka ir visi tehnoloģiskie līdzekļi dezinformācijas apkarošanai, vajag skaidri formulēt stratēģiju, kurā būtu jāiekļauj visi dažādie apdraudējumi, ar ko saskaramies tiešsaistē, dezinformācija, hibrīddraudi un kiberdrošība. Šī formulētā stratēģija ir jāīsteno, pilnībā ievērojot mūsu galvenās demokrātiskās vērtības, piemēram, vārda brīvību. Privātās intereses nedrīkst būt pārākas par publiskajām interesēm;

[1] OV C 228, 5.7.2019., 89. lpp.
[2] OV C 152, 6.4.2022., 72. lpp.
[3] *Zuboff, Shoshana "The Age of Surveillance Capitalism – The fight for a human future at the new frontier of power", Profile Books Ltd,* 2019.

1.5. aicina Eiropas Komisiju nodrošināt, lai informācija būtu pieejama neatkarīgi no uzņēmējdarbības modeļa krīzes, kas skar medijus. Visi pētījumi liecina, ka Eiropa saskaras ar mediju plurālisma problēmu ([4]). Pirmais nepieciešamais solis, lai nodrošinātu, ka plurālisms nav atkarīgs no stingriem tirgus noteikumiem, ir žurnālistiku klasificēt kā Eiropas sabiedrisko labumu, kā ierosinājusi *UNESCO* ([5]). Izšķiroša ir žurnālistu redakcionālā brīvība, kā arī viņu drošība un piekļuve informācijas avotiem;

1.6. aicina pēc rūpīgas valsts politikas izpētes attiecībā uz mediju finansēšanu veikt likumdošanas pasākumus, kas garantē pienācīgi finansētu un neatkarīgu sabiedrisko mediju sistēmu. Lai nodrošinātu plurālismu, ir jāaizsargā arī neatkarīgu mediju tiesības;

1.7. šajā sakarā iesaka Komisijai izpētīt, cik lietderīgs būtu publisks Eiropas ziņu kanāls, kas būtu pieejams dažādās platformās un visās valstu valodās, kā arī nodrošinātu neatkarīgu redakcionālo darbību un kas visiem Eiropas iedzīvotājiem ļautu piekļūt informācijai, kura viņiem vajadzīga, lai izdarītu apzinātu izvēli;

1.8. aicina Eiropas Komisiju izstrādāt plānu, kas nodrošinātu vietējās un reģionālās informācijas kvalitāti;

1.9. atbalsta tādu instrumentu pieņemšanu, kas veicina sadarbību starp valstu, reģionālajiem un vietējiem ziņu medijiem Eiropā;

1.10. aicina Eiropas Komisiju izvērtēt pašreizējo sociālajiem medijiem un digitālajām platformām piemērojamo noteikumu ietekmi uz dezinformāciju un pieņemt nepieciešamos likumdošanas pasākumus, lai minētos noteikumus padarītu efektīvus;

1.11. uzskata, ka būtiski ir pārskatīt spēkā esošos noteikumus attiecībā uz mērķorientētām reklāmām, un vienlaikus pieprasa nodrošināt vēl lielāku aizsardzību attiecībā uz individuālu datu vākšanu. Turpmākajos datu aizsardzības tiesību aktu grozījumos ir jāpievēršas jautājumam par to, kā personas dati tiek vākti sociālajos medijos un digitālajās platformās, jo daudzos gadījumos tas notiek bez apzinātas lietotāju piekrišanas;

1.12. rosina Komisiju un Parlamentu aicināt digitālos uzņēmumus publiskot sarakstu ar visiem sociālajos medijos/platformās savāktajiem lietotāju datiem. Ja tas netiek panākts ar uzņēmumu brīvprātīgu rīcību, Eiropas Savienībai būtu jāpieņem tiesību akti, lai aizsargātu iedzīvotājus;

1.13. ierosina ES tiesību aktos iekļaut nodaļu par izvēles brīvību attiecībā uz algoritmu izstrādi. Iedzīvotājiem vajadzētu būt iespējai piekrist algoritma funkcijām vai tās noraidīt. Lai panāktu līdzsvaru starp uzņēmumu intelektuālā īpašuma tiesībām un iedzīvotāju pamattiesībām, visiem sociālajiem medijiem/platformām būtu jānodrošina saviem lietotājiem izvēle starp dažādiem algoritmiem. Sociālo interešu iestādēm jābūt iespējai ierosināt alternatīvus algoritmu projektus, kas šiem tīkliem/platformām varētu piedāvāt atšķirīgu modeli informācijas plūsmu organizēšanai, reklāmai un datu vākšanai;

1.14. ierosina Komisijai atrisināt pastāvīgo problēmu, kas saistīta ar identitātes manipulācijām digitālajās platformās. Vajadzētu būt juridiskai prasībai identificēt svešas izcelsmes botus un tādus botus, kas maskēti kā personas;

([4]) https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor-2023/

([5]) "Sabiedriskais labums" vispārēji tiek definēts kā pakalpojumi vai preces, kas sabiedrībā ir pieejamas ikvienam bez izņēmuma. Tie ietver veselības aprūpi un izglītību (un atbalsta iestādes), ceļus, ielu apgaismojumu un parkus. Visiem iedzīvotājiem ir piekļuve sabiedriskajiem labumiem un/vai ir ieguvums no tiem. Vairumā gadījumu sabiedrisko labumu radīšana ir dārga un sniedz mazu finansiālo atdevi. Lai gan pieejamu sabiedrisko labumu nodrošināšana parasti nav finansiāli izdevīga, sabiedrība kopumā atzīst un novērtē to sniegtos būtiskos ieguvumus." https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380618.

1.15. iesaka Komisijai ierosināt tādu nosacījumu kopumu piekļuvei sociālajiem medijiem un digitālajām platformām, kas ierobežo viltotu identitāšu izmantošanu, un vienlaikus neapdraudēt spēkā esošajos Eiropas tiesību aktos garantētās tiesības uz anonimitāti un trauksmes cēlēju aizsardzību, ieguldot visaptverošus centienos nodrošināt medijpratību, kultūru un demokrātijas instrumentus ne tikai visos izglītības līmeņos, bet arī attiecībā uz visām vecuma grupām un minoritātēm. Somijā instrumenti kritiskās domāšanas veicināšanai ir neatņemama izglītības sistēmas sastāvdaļa, sākot no bērnudārza audzēkņiem līdz augstskolas absolventiem. Tas sagatavo jauniešus cīņai pret jebkādiem dezinformācijas avotiem. Šāda sistēma būtu jāpiemēro visā Eiropas Savienībā;

1.16. prasa veikt pētījumu, kurā apkopotu un analizētu pašreizējo dezinformācijas monetizācijas līmeni sociālajos medijos un digitālajās platformās. ES tiesību aktos nedrīkst pieļaut manipulācijas un naida runas pārvēršanu peļņā;

1.17. atgādina Eiropas Komisijai un Padomei, ka dezinformācija ir arī politiskas nevērības sekas. Gadu desmitiem esam pieredzējuši, kā pieaug ienākumu, bagātības un teritoriālā nevienlīdzība, kas izraisa sabiedrības šķelšanos un tādu nošķirtu kopienu rašanos, kuru pārliecība tiek stiprināta savstarpējā saziņā un izmantojot konkrētus digitālos tīklus. Neaizsargātās cilvēku grupas, kas minēto norišu dēļ kļūst par zaudētājiem, ir viegls mērķis noteiktu veidu dezinformācijai; EESK iesaka pastiprināt visas ES rīcībpolitikas, lai risinātu šo problēmu;

1.18. brīdina Eiropas iestādes par steidzamo nepieciešamību novērtēt atkarības riskus, ko sociālie mediji un digitālās platformas rada neaizsargātās mūsu sabiedrības grupās, kā arī regulēt mākslīgā intelekta (MI) un algoritmu komerciālu izmantošanu, lai nepalielinātu šo risku.

2. **Ievads**

2.1. Dezinformāciju var definēt kā nepatiesu, neprecīzu vai maldinošu informāciju, kas apzināti radīta un izplatīta, lai maldinātu sabiedrību un ietekmētu sabiedrisko domu. Maldinošu informāciju var definēt kā nepatiesu vai neprecīzu informāciju, tostarp baumu un tenku izplatīšanu bez ļaunprātīga nodoma.

2.2. Dezinformācija tiešsaistē ir būtisks drauds demokrātijai. Tā grauj uzticēšanos iestādēm un medijiem un kaitē demokrātijai. Dezinformācija tiešsaistē liek dažiem cilvēkiem ticēt dīvainām sazvērestībām.

Jaunās problēmas

2.3. Mākslīgā intelekta attīstība ir izraisījusi jaunu dezinformācijas un maldinošas informācijas veidu rašanos, izmantojot datu un multivides mākslīgu radīšanu, manipulāciju un modificēšanu ar automatizētiem līdzekļiem, it īpaši mākslīgā intelekta algoritmiem, lai maldinātu cilvēkus vai mainītu sākotnējo nozīmi.

2.4. Dziļviltojumi izmanto spēcīgus mašīnmācīšanās un mākslīgā intelekta paņēmienus, lai manipulētu un radītu vizuālu un audio saturu, kas var apzināti maldināt miljoniem cilvēku, izplatot viltus ziņas, maldinošus jokus un finansiālu krāpšanu.

2.5. Dezinformācijas stāstus dažkārt var klasificēt kā viltus ziņas, ko izmanto propagandas nolūkos un kas apzināti izstrādāti maldināšanas un demokrātisko normu graušanas nolūkā.

2.6. Dezinformāciju bieži izmanto, lai diskreditētu pretējus viedokļus, apzināti sagrozot faktus un popularizējot nepatiesas sazvērestības teorijas.

2.7. Acīmredzamākais veids, kā dezinformācija kropļo un apdraud demokrātiskas debates, ir cilvēku pārliecināšana ticēt nepatiesām lietām.

2.8. Dezinformācija un maldinoša informācija nav jaunas parādības. To izplatību ir radikāli mainījuši sociālie mediji.

2.9. Dezinformācija tiek izmantota, lai grautu demokrātisku sabiedrību, kā arī valdību un publisku personu integritāti un kompetenci.

Politiskā ietekme

2.10. Dezinformācija ir viens no būtiskākajiem rīkiem, ko izmanto autokrātisku režīmu aizstāvji savā pašreizējā politiskajā cīņā pret demokrātijas un brīvības aizstāvjiem. Karadarbības vēsturē viena vai otra karojošā puse vienmēr ir izmantojusi tā saukto "pretinformāciju", lai radītu pretinieka sociālā atbalsta bāzē domstarpības, vājumu vai šaubas.

2.11. Apjomīgais dezinformācijas process, ar ko pašlaik saskaras demokrātiskie režīmi un kurā tiek izmantotas visprogresīvākās komunikācijas tehnoloģijas, ir daļa no tās pašas loģikas un ar vienu un to pašu mērķi – uzvarēt cīņā starp demokrātijas aizstāvjiem un autokrātijas atbalstītājiem.

2.12. Šo pret demokrātiju vērsto procesu veic galēji labēji un citu veidu ekstrēmistiski spēki. Pašreizējo apdraudējumu demokrātijai rada tie, kuri nerespektē liberālās demokrātijas, Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos reglamentētās starptautiskās attiecības, cilvēktiesības, Eiropas integrāciju, labklājības valsti un Starptautiskās Darba organizācijas konvencijas. Tādējādi šie dalībnieki, kurus dažkārt atbalsta autokrātiskas valstis, ir iejaukušies demokrātiskās vēlēšanās, radot negatīvas sekas.

2.13. Tāpēc dezinformācijas apkarošana ir viena no svarīgākajām jomām plašākā cīņā, kas pašlaik notiek starp brīvības un demokrātijas aizstāvjiem un autokrātiskiem politiskajiem spēkiem. Tādēļ, lai demokrātija uzvarētu šajā fundamentālajā cīņā, ir vajadzīga izlēmīga rīcība un nepieciešami ļoti ievērojami resursi.

Cīņa pret dezinformāciju

2.14. Lai pret šiem dezinformācijas draudiem spētu cīnīties, demokrātiskajām valstīm ir stingri jāatbalsta medijpratības stratēģijas, kas spēj dot iedzīvotājiem, it īpaši jauniešiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, iespēju atšķirt informāciju, kura iegūta, izmantojot empīriska skepticisma metodi, un sazvērestības teorijas, kas mazina sabiedrības uzticēšanos.

2.15. Demokrātiskas valstis visā pasaulē saskaras ar dezinformācijas un ārvalstu iejaukšanās operācijām, kas var destabilizēt demokrātiskās iestādes un saasināt šķelšanos sabiedrībā, mazinot iedzīvotāju uzticēšanos demokrātiskajām iestādēm.

2.16. Ļaunprātīgi dalībnieki sociālajos medijos rada viltus identitāti, lai vērstos pret konkrētām grupām (piemēram, konkrētām rasu grupām vai cilvēkiem ar konkrētu seksuālo orientāciju) nolūkā radīt sociālu šķelšanos un konfliktus.

2.17. "Troļļi" bieži izmanto verbālu agresiju un naida runu, lietojot rasistisku vai misogīnisku retoriku, lai demokrātiskajā procesā izraisītu apzinātus satricinājumus un polarizāciju.

2.18. Eirobarometra aptaujā (2018. gads) 83 % respondentu norādīja, ka viltus ziņas apdraud demokrātiju un ka viņi ir īpaši nobažījušies par tīšu dezinformāciju, kuras mērķis ir ietekmēt vēlēšanas un imigrācijas politiku.

2.19. Dezinformācija par dažādām minoritātēm ir nopietna problēma daudzās dalībvalstīs.

2.20. Uz cilvēkiem un grupām ir vērsta liela daļa dezinformācijas ar mērķi nostiprināt viņu ideoloģisko pārliecību. Plaši izsekojot to, kādus datus personas ir meklējušas internetā, dezinformācijas izplatītāji var identificēt cilvēku vēlmes un uzskatus.

2.21. Arī valdības var būt dezinformācijas kampaņu izplatītājas. Krievijas valdība ir izvērsusi dezinformācijas kampaņu karā pret Ukrainu. Gan sazvērestības teorijas par Covid-19 pandēmiju, gan informācijas manipulācija *Brexit* referenduma laikā ir atspoguļojušas sekas, ko rada dezinformācija un nepatiesi vēstījumi, kuru dēļ tiek plaši iedragāta uzticēšanās demokrātiskajām iestādēm.

2.22. Amerikas Savienotajās Valstīs dezinformācija, ko Donalds Tramps (*Donald Trump*) izvērsa saistībā ar 2020. gadā notikušajām vēlēšanām, kad viņš apgalvoja, ka vēlēšanas viņam esot nozagtas, izraisīja nopietnus politiskus nemierus.

2.23. Pašas sociālās platformas un dažādas regulatīvās iestādes nav sekmīgi kontrolējušas dezinformāciju un maldinošu informāciju tiešsaistē. EESK ierosina Komisijai izpētīt šīs problēmas iespējamos risinājumus, tostarp likumdošanas pasākumus.

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. Demokrātija Eiropas Savienībā saskaras ar būtiskiem izaicinājumiem, sākot no pieaugoša ekstrēmisma un iejaukšanās vēlēšanās līdz hibrīddraudiem.

3.2. Eiropas Digitālo mediju observatorija (*EDMO*), kas būtu jāpastiprina, kalpo kā centrs faktu pārbaudītājiem, akadēmisko aprindu pārstāvjiem un citām ar to saistītām ieinteresētajām personām un ir neatkarīgs no publiskām iestādēm, tostarp no Komisijas. *EDMO* mērķis ir uzlabot dezinformācijas atklāšanu tiešsaistē un dot iedzīvotājiem iespēju reaģēt uz dezinformāciju tiešsaistē.

3.3. 2020. gadā ES nāca klajā ar Eiropas Demokrātijas rīcības plānu, un 2023. gadā tam sekoja Demokrātijas aizsardzības pakete.

3.4. Minēto priekšlikumu galvenais mērķis ir veidot dalībvalstu spējas novērst gan riskus, kas apdraud vēlēšanas, gan dezinformāciju un kiberdraudus.

3.5. Digitālo pakalpojumu akts attiecas uz ļoti lielām sociālajām platformām no 2023. gada augusta un attieksies uz visām platformām no 2024. gada februāra. Minētais akts aizsargā patērētājus un viņu pamattiesības tiešsaistē, nosakot skaidrus un samērīgus noteikumus. Tā mērķis ir mazināt sistēmiskos riskus, piemēram, manipulāciju ar datiem vai dezinformāciju.

3.6. Eiropas Mediju brīvības akts ir arī pozitīvs Komisijas mēģinājums regulēt mediju plurālismu un informācijas brīvību laikā, kad mediju uzņēmējdarbības modeļa krīze apdraud žurnālistiku un tās faktu pārbaudes metodi. Žurnālistu redakcionālās brīvības aizsardzība, viņu tiesību piekļūt informācijas avotiem aizsardzība, viņu godīguma aizsardzība un viņu drošības garantēšana ir informācijas brīvības aizsardzības būtiski aspekti, kas Eiropas Savienībai vienmēr ir jānodrošina.

3.7. Brīva un neatkarīga žurnālistika būtu jāpasludina par Eiropas sabiedrisko labumu, ņemot vērā, ka tā ir svarīga, lai veicinātu brīvas publiskās debates un apzinātus personīgos lēmumus.

3.8. EESK uzskata, ka visi šie priekšlikumi ir pozitīvi soļi centienos apkarot dezinformāciju. Tomēr apšaubāmi ir tas, vai minētie priekšlikumi ir pietiekami tālejoši, lai risinātu šo problēmu.

4. **Īpašas piezīmes**

4.1. *Par sabiedriskajiem medijiem*

4.1.1. Eiropas Savienībai joprojām trūkst kopīgas “sabiedriskās domas”, kas veido pamatu kopīgām debatēm par politiku, kura ietekmē visas dalībvalstis. Bez tās Eiropas projekts ir neaizsargāts pret nacionālistiskiem aizspriedumiem. Spēcīgas, kopīgas un pārredzamas publiskās debates bez stereotipiem – tādam vajadzētu būt vienam no mūsu mērķiem nākotnē. Pirmais solis varētu būt, ka tiek apsvērts atbalsts Eiropas mēroga daudzvalodu informācijas kanāliem.

4.1.2. Sabiedriskajiem medijiem ir būtiska nozīme. Tiem jābūt publiski finansētiem un neatkarīgiem no attiecīgās valdības. Autoritāru režīmu gadījumā tas var būt problemātiski. Ir vajadzīgi arī neatkarīgi mediji, lai nodrošinātu līdzsvaru publiskos komentāros un politiskos jautājumos. Sava loma ir arī tradicionālajiem medijiem.

4.2. *Par iedzīvotāju un pilsoniskās sabiedrības līdzdalību cīņā pret dezinformāciju*

4.2.1. Maldinoša informācija un dezinformācija ir īpaši vērsta uz cilvēkiem, kuri jūtas atsvešināti no sabiedrības. Mums ir jāveido taisnīgāka un līdzsvarotāka sabiedrība, kurā cilvēki jūtas kā daļa no patiesas kopienas, un jāmazina sociālā un ekonomiskā plaisa mūsu sabiedrībā.

4.2.2. EESK piekrīt Komisijas viedoklim, ka visaptverošu atbildi dezinformācijas jomā nav iespējams sniegt bez pilsoniskās sabiedrības organizāciju, tostarp EESK, aktīvas līdzdalības.

4.2.3. Ņemot vērā dezinformācijas ārkārtīgi negatīvo/graujošo ietekmi uz Eiropas pilsonisko sabiedrību, EESK pastāvīgi iesaistīsies darbā, kura mērķis novērst šo ietekmi. EESK aicinās visas dalībvalstu ekonomikas un sociālo lietu komitejas arī aktīvi iesaistīties šajā darbībā savā valstī demokrātijas labā un dezinformācijas apkarošanas nolūkā.

4.3. *Par platformām un algoritmiem*

4.3.1. Sociālo mediju platformas neveic pietiekamus pasākumus, lai novērstu dezinformāciju. Ir jāpievēršas vairākām regulējuma jomām:

4.3.2. jāuzliek par pienākumu sociālo mediju uzņēmumiem publicēt precīzu informāciju par reklāmas sponsoriem; būtu vairāk jāreglamentē arī mērķorientēta reklāma;

4.3.3. sociālajiem medijiem un platformām būtu jāsaņem apzināta lietotāju piekrišana attiecībā uz datu vākšanu; iestādēm būtu jāatzīst, ka juridiska problēma rodas, ja sociālie mediji un digitālās platformas datus vāc bez apzinātas lietotāju piekrišanas; digitālajiem uzņēmumiem būtu jāpublisko sociālajos medijos / platformās saraksts ar visiem savāktajiem lietotāju datiem;

4.3.4. iedzīvotājiem vajadzētu būt arī iespējai piekrist algoritma funkcijām vai tās noraidīt. Lai panāktu līdzsvaru starp uzņēmumu intelektuālā īpašuma tiesībām un iedzīvotāju pamattiesībām, visām platformām būtu jānodrošina saviem lietotājiem izvēle starp dažādiem algoritmiem. Sociālo interešu iestādēm jābūt iespējai ierosināt alternatīvus algoritmu projektus, kas šīm platformām varētu piedāvāt atšķirīgu modeli informācijas plūsmu organizēšanai un datu vākšanai;

4.3.5. vajadzētu būt juridiskai prasībai identificēt svešas izcelsmes botus un tādus botus, kas maskēti kā personas; būtiski ir dzēst neautentiskus kontus un lietotājus, kuri uzdodas par citām personām;

4.3.6. anonīmi tiešsaistes konti nebūtu jāatļauj, izņemot gadījumus, kad tas garantē pamattiesības, piemēram, attiecībā uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas sniegto Eiropas tiesību aktu interpretāciju;

4.3.7. digitālo platformu lietotājiem vajadzētu būt tiesībām izmantot anonīmu profilu tikai gadījumos, kas paredzēti spēkā esošajos tiesību aktos, piemēram, Trauksmes cēlēju direktīvā;

4.3.8. pārskatāmības nolūkā būtu jāapsver tiešsaistes pieteikšanās sistēma, kas ļautu piekļūt kādai interneta daļai vai visam internetam. Tikai identificētiem cilvēkiem vajadzētu būt piekļuvei sociālo mediju kontiem;

4.3.9. visām platformām būtu jānodrošina droši un pārredzami pieteikšanās noteikumi, lai vienai un tai pašai personai/ organizācijai/iestādei varētu būt tikai viens profils.

4.4. *Par hibrīddraudiem*

4.4.1. Hibrīddraudi kļūst sarežģītāki un grūtāk atklājami, jo to vajadzībām tiek izmantoti dažāda veida rīki un organizatoriskas darbības.

4.4.2. Kā norādījusi ES Hibrīddraudu analīzes vienība (izveidota 2016. gadā EĀDD ietvaros), vislielāko apdraudējumu rada Krievijas hibrīddraudi, jo tie ir sistemātiski, tiem tiek piešķirti lieli resursi un to mērogs ir lielāks nekā citu valstu gadījumā.

4.4.3. "Stratēģiskajā kompasā", ko ES pieņēma 2022. gada martā, ir izklāstīts rīcības plāns ES drošības un aizsardzības politikas stiprināšanai līdz 2030. gadam. Viens no tā aspektiem ir rīkkopas izstrāde cīņai pret draudiem, ko rada ārvalstu īstenota informācijas manipulācija un iejaukšanās.

4.5. *Par efektivitāti cīņā pret dezinformāciju*

4.5.1. Dezinformācijas apkarošana ir būtiska demokrātijai, tiesiskumam un vēlēšanu brīvībai.

4.5.2. Tomēr pastāv atšķirības starp attiecīgajām sabiedrības un privātajām interesēm. Gan vienām, gan otrām ir būtiska nozīme šajā cīņā. Taču privātās intereses nedrīkst būt pārākas par vispārējām publiskajām interesēm.

4.5.3. Uzņēmumiem, kas sniedz tiešsaistes pakalpojumus, un sociālajiem medijiem jau tagad ir pieejami visi tehnoloģiskie līdzekļi dezinformācijas apkarošanai.

4.5.4. EESK ierosina Komisijai un dalībvalstīm izstrādāt saskaņotu stratēģiju, kas aizsargātu vārda brīvību un tiesiskumu, un nodrošināt resursus un efektīvas pieejas attiecībā uz dažādiem šīs problēmas aspektiem.

4.5.5. Attiecībā uz dezinformāciju, hibrīddraudiem un kiberdrošību ir īpaši protokoli, aizsardzības pasākumi un līdzekļi. Tomēr, lai panāktu efektīvu rezultātu, Eiropas Savienībā ir vajadzīga skaidri formulēta stratēģija.

4.5.6. Somijā instrumenti kritiskās domāšanas veicināšanai ir neatņemama izglītības sistēmas sastāvdaļa, sākot no bērnudārza audzēkņiem līdz augstskolas absolventiem. Tas sagatavo jauniešus cīņai pret dezinformāciju no jebkādiem avotiem. Šāda sistēma būtu jāpiemēro visā Eiropas Savienībā.

Briselē, 2024. gada 24. aprīlī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE